

**Końcowa ocena gospodarki ubiegłego okresu Nadleśnictwa Skwierzyna
dokonana przez Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych
w Szczecinie**

Powierzchnia Nadleśnictwa Skwierzyna na podstawie opisu taksacyjnego wg stanu na dzień 01.01.2006 roku wynosiła 19 005,33 ha, natomiast na koniec minionego okresu tj. na dzień 31.12.2015 roku powierzchnia nadleśnictwa wynosi 24 247,45 ha. W latach 2006-2015 nastąpił wzrost powierzchni nadleśnictwa o 5 242,12 ha. Główną przyczyną wzrostu powierzchni były zmiany w zasięgu terytorialnym Nadleśnictw: Karwin, Międzychód i Skwierzyna na mocy Zarządzenia nr 83 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 16 grudnia 2013 r. Zwiększenie powierzchni leśnej nadleśnictwa i powstanie trzech nowych leśnictw umożliwiło lepsze rozłożenie obciążeń pomiędzy jednostkami, powiększenie bazy produkcyjnej wraz z relokacją środków na realizację zadań gospodarczych oraz polepszyło warunki zarządzania i nadzoru nad lasami będącymi własnością Skarbu Państwa. Inne ważniejsze przyczyny zmian w stanie posiadania to przekazanie gruntów, w trybie art. 104 Ustawy o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych z dnia 1 kwietnia 2003 r., (Dz.U.2006 r. nr 220, poz. 1601) pod budowę trasy S3 oraz przejęcie gruntów leśnych od Agencji Nieruchomości Rolnej w trybie art. 74 Ustawy o lasach z dnia 28 września 1991 r. (Dz.U.2015 poz.2100 ze zm.).

Podział gospodarczy oraz wieki rębności przyjęte w poprzednim Planie Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Skwierzyna sprzyjały prowadzeniu racjonalnej gospodarki w nadleśnictwie. Wykonanie zadań z zakresu pielęgnacji w wysokości podanej w referacie Nadleśniczego wynikało przede wszystkim z aktualnych potrzeb hodowlano-ochronnych, a także z dbałości o stan sanitarny lasu. Niewykonanie zadań w zakresie użytkowania rębego wynikało ze stosowania się do ograniczeń związanych z łączną wielkością etatu użytków głównych, określonego w Decyzji Ministra Środowiska.

Etat miąższościowy w użytkowaniu rębnym wykonano w 95 %, natomiast w użytkowania przedrębnym wykonano w 105 %. Użytki przygodne w cięciach rębnych stanowiły nieco ponad 0,4%, natomiast w cięciach przedrębnych stanowiły 6,6 %. Łącznie wykonano blisko 100 % (99,99%) etatu miąższościowego użytków głównych zatwierdzonego przez Ministra Środowiska. Etat powierzchniowy cięć w użytkowaniu przedrębnym zrealizowano na poziomie 100 %, natomiast etat powierzchniowy cięć w użytkowaniu rębnym wykonano w 97 %.

Przyczyną braku pełnej realizacji etatu cięć w użytkowaniu rębnym było między innymi przekazanie części gruntów, przewidzianych do użytkowania rębego, pod budowę drogi S3 oraz ustalenie przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska stref ochrony ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania zwierząt objętych ochroną gatunkową. Omówienie przez Nadleśniczego tego zagadnienia w analizie gospodarki przeszłej uznaję za wyczerpujące.

Zadania w zakresie pielęgnowania lasu w Nadleśnictwie Skwierzyna ogółem zrealizowano na poziomie 104 %. W aktualnej ocenie stopnia wypielęgnowania drzewostanów, dokonanej przez Wykonawcę prac urządzeniowych, nie stwierdza się drzewostanów zaniedbanych pielęgnacyjnie.

W zakresie działań dotyczących hodowli lasu realizacja odnowień na powierzchniach otwartych na poziomie 76 % wynikała głównie z przelegiwania zrębów w celu uniknięcia szkód od szeliniaka, a także dążenia do uzyskiwania odnowień naturalnych sosny. Za wyjątkowy i wart szczególnego podkreślenia zasługuje fakt, że w minionym dziesięcioleciu nadleśnictwo uznało ponad 300 ha powierzchni zredukowanej odnowień naturalnych sosny. Stanowi to 25% powierzchni odnowień na powierzchniach otwartych w Nadleśnictwie Skwierzyna.

Realizacja odnowień pod osłoną w rębniach złożonych na poziomie 86 % związana jest z niepełną realizacją powierzchniową użytkowania w rębniach złożonych na skutek między innymi: przekazanie części gruntów, przewidzianych do użytkowania rębego, pod budowę drogi S3, a także przelegiwania młodników po cieciach uprzętających w rębni IIIA.

Na terenie Nadleśnictwa Skwierzyna na dzień 01.01.2016 r. nie występują uprawy i młodniki niezgodne ze składem pożądanym oraz uprawy przepadłe. Powierzchnia upraw i młodników częściowo zgodnych ze składem pożądanym wynosi 3,97 ha, co stanowi zaledwie 0,3 % wszystkich upraw i młodników (1521 ha). Pozytywnym czynnikiem, wynikającym z prowadzenia gospodarki leśnej w ubiegłym okresie jest wysoki stopień pokrycia upraw i młodników wynoszący 95 %. Uprawy i młodniki po rębniach złożonych zajmują powierzchnię 79 ha, a ich przeciętne pokrycie wynosi ponad 93 %.

W wyniku realizacji zadań określonych w poprzednim Planie Urządzenia Lasu nastąpił znaczący wzrost drzewostanów o budowie pionowej klasy odnowienia (KO) z 69 ha wg stanu na 01.01.2006 r. do wysokości 423 ha wg stanu na 01.01.2016 r. Powierzchnia drzewostanów o budowie pionowej klasy do odnowienia (KDO) wg stanu na 01.01.2006 r. wynosiła 16 ha, natomiast wg stanu na 01.01.2016 r. występuje jeden drzewostan w KDO na powierzchni nieco ponad 2 ha, w którym prowadzone są bieżące cięcia w rębni złożonej.

Poprawie uległa jakość prac odnowieniowych, skuteczność zabezpieczeń przed szkodami ze strony zwierzyny oraz lepsza jakość materiału sadzeniowego. Wszystkie te czynniki miały wpływ na wykonanie powierzchniowe projektowanych poprawek i uzupełnień na poziomie zaledwie 33 % planu. Wykonanie melioracji agrotechnicznych na poziomie 85% jest wynikiem przelegiwania zrębów oraz rzeczywistych potrzeb lasu.

Szkody w uprawach i młodnikach powodowane były głównie przez jelenia. Wielkość szkód nie jest wysoka, a spowodowane jest to stabilnym stanem ilościowym jeleni nieznacznie przekraczającym stany docelowe, wynikające z Wieloletniego Łowieckiego Planu Hodowlanego na lata 2007-2017 (WŁPH). W celu utrzymania niskiego poziomu szkód i osiągnięcia założeń WŁPH należy dążyć do pełnej realizacji planu pozyskania jeleni (przeciętny wskaźnik realizacji odstrzału 87%).

W ostatnich latach na terenie Nadleśnictwa Skwierzyna zaznacza się szkodliwa działalność bobra w starszych drzewostanach w pobliżu cieków wodnych.

Nadleśnictwo Skwierzyna znajduje się w strefie wysokiego zagrożenia ze strony szkodników owadzich. Większość drzewostanów sosnowych objętych jest pierwotnymi ogniskami gradacyjnymi. Największe znaczenie mają szkodniki pierwotne sosny, głównie barczatka sosnówka i brudnica mniszka. W latach 2007 i 2013 na terenie Nadleśnictwa Skwierzyna przeprowadzono zabieg wielkopowierzchniowego chemicznego zwalczania barczatki sosnówki łącznie na powierzchni 19 962 ha. Oprócz tego na uprawach niewielkie zagrożenie występuje ze strony pędraków chrabąszczowatych (Leśnictwo Sokoła Dąbrowa) oraz szeliniaka sosnowca.

Ze strony grzybów patogenicznych największe znaczenie ma huba korzeni i dotyczy to jedynie drzewostanów założonych na gruntach porolnych.

W minionym okresie wystąpiły szkody od czynników abiotycznych, głównie huraganowych wiatrów. Największe szkody od nich miały miejsce we wrześniu 2015 r. Zniszczeniu uległo ponad 219 ha lasów, a łączna masa usuniętego drewna przekroczyła 20 tys. m³. Zdarzenie to skutkowało koniecznością aneksowania Planu Urządzenia Lasu, a decyzję w tej sprawie Minister Środowiska podpisał w dniu 03.11.2015 r.

Działania nadleśnictwa w zakresie ochrony lasu ocenia się jako skuteczne i właściwe.

Nadleśnictwo Skwierzyna zaliczono do pierwszej kategorii zagrożenia pożarowego. Przyczyny powstałych pożarów lasu, w zdecydowanej większości, w sposób bezpośredni lub pośredni, związane są z działalnością człowieka (m.in. podpalenia i nieostrożność osób dorosłych). Potencjalnym zagrożeniem pożarowym jest wzmożona penetracja lasu przez turystów. Szczególnym okresem pod tym względem jest okres jesienny, w którym ma miejsce wzmożona penetracja terenów leśnych ze strony grzybiarzy. Innym potencjalnym zagrożeniem pożarowym są przebiegające przez tereny leśne drogi publiczne - krajowe S3, 24 i wojewódzka 159, a także linie energetyczne.

Podsumowując przeprowadzoną ocenę gospodarki przeszłej w Nadleśnictwie Skwierzyna należy stwierdzić, iż realizacja zadań wynikających z zatwierdzonego Planu Urządzenia Lasu, przebiegała zgodnie z założeniami tego planu. Realizowano działania zmierzające do zachowania trwałości i zabezpieczenia stanu sanitarnego lasu.

Przeciętny wiek drzewostanów w nadleśnictwie podniósł się z 56 lat do 58 lat. Wzrost przeciętnego wieku nie jest duży, jednak powoduje zaburzenie relacji pomiędzy przeciętnym wiekiem drzewostanów Nadleśnictwa a połową orientacyjnego średniego wieku rębności drzewostanów. Różnica wynosi obecnie 8 lat co jest odstępstwem. Sytuacja ta jest zjawiskiem niekorzystnym i nie powinna pogłębiać się do stanu powodującego znaczne odstępstwo czyli powyżej 15 lat. Analizowana sytuacja znajduje odzwierciedlenie w nowym Planie Urządzenia Lasu poprzez wzrost etatu użytkowania rębego.

Przeciętna zasobność drzewostanów w Nadleśnictwie Skwierzyna wzrosła i wynosi obecnie 240 m³/ha.

Gospodarkę przeszłą, jak i wykonanie zadań wynikających z Programu Ochrony Przyrody, ogólnie oceniam jako prawidłowe. W najbliższym okresie należy zwrócić uwagę na utrzymanie wysokiego poziomu racjonalnej gospodarki leśnej oraz zwrócić szczególną uwagę na pełną realizację etatu cięć w użytkowaniu rębnym.

Należy stwierdzić, iż zadania planowe w minionym dziesięcioleciu w Nadleśnictwie Skwierzyna realizowano zgodnie z postanowieniami zawartymi w ustawie o lasach.

Z up. DYREKTORA RDLP
ZASTĘPCA DYREKTORA ds. GOSPODARKI LEŚNEJ

Krzysztof Siłkowski